

Ramboll
Timo Laitinen
timo.laitinen@ramboll.fi

Lausuntopyyntönne 21.5.2021

Lausunto YVA-menettelyn täydentämisestä Pahkavaaran ja Maaselän tuuli-voimahankkeiden (OX2) sähkönsiirron jatkosuunnittelussa

Ramboll (sähköposti Timo Laitinen 21.5.2021) pyytää ELY-keskuksen näkemystä siitä, voiko Pahkavaara-Pyhänselkä-voimajohtohanke edellyttää YVA-menettelyä. Ramboll esittää näkemyksensä, ettei tarvetta ole. Rambollin käsityksen mukaan voimajohtohankkeen ympäristövaikutukset on arvioitu Pahkavaaran tuuli-voimahankkeen (Pahkavaaran Tuulipuisto Oy) sekä Maaselän ja Hepoharjun tuuli-voimahankkeen (Maaselän Tuulipuisto Oy) YVA-menettelyissä. Reittimuutokset YVA-menettelyn yhteydessä selvitettyistä reiteistä on esitetty pyynnön liitteenä.

Hanke

Kyseessä on 400 kV voimajohto Utajärven Pahkavaaran tuuli-voimapuistolta Muhoksen Pyhänselän voimalaitokselle. Voimajohtoon kytkettäisiin myös Maaselän tuuli-voimapuisto. Lisäksi keskusteluja käydään muiden tuuli-voimahankkeiden kanssa mahdollisesta saman voimajohtoon hyödyntämisestä. Hanketta kehittää OX2, joka on ostanut Pahkavaaran ja Maaselän tuuli-voimahankkeet Tornator Oyj:ltä.

YVA-menettelyn jälkeen tarkentunut reittisuunnittelu

YVA-menettelyn jälkeen OX2 on tarkentanut reittisuunnittelua. Voimajohtoreitin sijaintiin tehdyt paikolliset muutokset todetaan välttämättömiksi, jotta voimajohto voidaan teknisesti toteuttaa.

- Itäpää. Voimajohtoreitin itäpäässä on suunniteltu noin 5 km pituinen koilliseen suuntautuva poikkeama YVA-menettelyssä arvioidusta voimajohtoreitistä. Liityntäpiste tuuli-voimapuistoon on muuttunut.
- Pahkavaara-Utosjoki. Muilta osin Pahkavaarasta aina Utosjoen ylityskohtaan saakka suunniteltu voimajohtoreitti noudattaa pieniä linjaustarkistuksia lukuun ottamatta (maksimissaan 200 m linjausmuutos) YVA-menettelyssä arvioitua uuteen voimajohtokäytävään sijoittuvaa voimajohtolinjausta.
- Utasen ylitys-Utaseen voimalaitos. Utaseen ylityksen kohdalla voimajohtoreittiä on suunniteltu linjattavan niin, että se kulkee Utaseen voimalaitoksen kautta. Utaseen voimalaitokselta poistuu vanha kytkinkenttä, jonka johdosta vapautuu tilaa voimajohtolle. Linjausmuutoksella mahdollistetaan vanhan johtokäytävän käyttö Utaseen voimalaitoksen

alueella ja sen länsipuolella.

- Utasen voimalaitos-Mustikkakangas. Utasen voimalaitoksen länsipuolella hyödynnetään olemassa olevan 220 kV voimajohtoreitin maastokäytävää, vanha voimajohto puretaan
- Mustikkakangas-Kapustasuo. Mustikkakankaan ja Kapustasuon välillä voimajohto on suunniteltu rakenteilla olevan Fingrid 400+110 kV ja nykyisen Fingrid 220 kV voimajohton itäpuolelle vastaavaan kohtaan kuin YVA-menettelyssä
- Kapustasuo-Pyhänselkä. Kapustasuon ja Pyhänselän voimalaitoksen välillä voimajohto on suunniteltu nykyisten ja suunniteltujen voimajohtojen. YVA-menettelyn laatimisen aikaan ei ollut vielä tiedossa kaikkia kyseiselle välille suunniteltavia voimajohtoja, joten suunniteltu Pahkavaaran voimajohto sijoittuu johtoalueella idemmäksi kuin YVA-menettelyssä suunniteltu.

Suunnitellut selvitykset

Rambollin lausuntopyynnön mukaan vuonna 2021 toteutetaan luontoselvitykset koko voimajohtoreitille kahdessa vaiheessa. Ensimmäisessä vaiheessa toukokuun lopusta kesäkuun alussa kartoitetaan lähtötietojen perusteella potentiaalisiksi liito-oravien elinympäristöiksi luokitellut paikat voimajohtoreitin varrella. Liito-oravaselvityksen yhteydessä havainnoidaan myös alueen luontotyyppejä ja kasvillisuutta. Toisessa vaiheessa kesä-heinäkuussa kartoitetaan voimajohtoreittialueen luontotyyppiä ja kasvillisuus siten, että koko voimajohtoreittialue tulee läpikäytyä vähintään kerran.

YVA-menettelyissä laadittiin muinaisjäännösten riskianalyysi, mutta ei varsinaista muinaisjäännösinventointia. Kesällä 2021 tehtävä arkeologinen inventointi kattaa voimajohtoreitin kokonaisuudessaan. Inventoinnissa selvitetään voimajohtolinjan käytävän muinaisjäännökset (sm) ja muut suojeltavaksi katsottavat arkeologiset kulttuuriperintökohteet (s). Työssä selvitetään hankkeen vaikutus muinaisjäännöksiin ja muihin arkeologisiin suojelukohteisiin. Työssä inventoidaan voimajohtolinjan käytävä maastossa n. 100 m sen molemmin puolin mutta arkisto- ja karttatarkastelu ulotetaan 200 m etäisyydelle.

ELY-KESKUKSEN LAUSUNTO

Lausuntopyyntö koskee sekä Maaselän että Pahkavaaran tuulivoimahankkeiden sähkönsiirtoa. Kyseessä on sähkönsiirtoreitti, joka edellä kuvatusti poikkeaa Pahkavaaran tuulivoimahankkeen sekä Maaselän ja Hepoharjun tuulivoimahankkeen YVA-menettelyn yhteydessä arvioiduista reiteistä. Poikkeamat on merkitty lausuntopyynnön liitteenä oleviin karttoihin. ELY-keskus pitää poikkeamia hyvin vähäisinä eikä sähkönsiirrosta ole tarpeen laatia uutta YVA-menettelyä. Aiempia arviointeja tulee kuitenkin täydentää seuraavasti.

Pahkavaaran tuulivoimahankkeen YVA-menettely

Yhteysviranomainen antoi lausuntonsa Pahkavaaran hankkeen YVA-selostuksesta 5.1.2017 (POPELY/1342/2015). Lausunnossa todettiin joitakin täydennystarpeita, jotka tulevat osin huomioon otetuksi Rambollin nyt ilmoittamien, kesällä 2021 tehtävien selvitysten yhteydessä. Arvioinnissa tarkasteltiin 110 ja 400 kV reittejä.

Yhteysviranomainen on lausunnossaan todennut, että sähkönsiirron maisemallisia vaikutuksia ei ole tarkasteltu Pahkavaaran YVA-menettelyssä ja että arviointia tulee siltä osin täydentää. Maisemalliset vaikutukset tulee arvioida samalla tasolla kuin YVA-menettelyssä yleensäkin. Arviointiin tulee panostaa erityisesti Pahkavaaran tuulivoima-alueella ja sen läheisyydessä sekä tutkia kuvasovittein mahdolliset maisemalliset vaikutukset Särkijärven maisemallisesti arvokkaalle alueelle. Toinen maisemallisesti tärkeä selvitettävä alue on Utasen voimala-alueen ja Pyhänselän välinen jakso. Maisemalliset yhteisvaikutukset muiden voimajohtojen kanssa korostuvat erityisesti välillä Kapustasuo-Pyhänselkä. Pitkän voimajohtoreitin muutkin maisemakohteet tulee tunnistaa riittävällä tavalla. Maisemallisten lieventämistoimien tulee olla keskeisellä sijalla arvioinnissa.

Myöskään sähkönsiirtoreittien metsälakikohteita ei oltu YVA-menettelyssä kuvattu tai nimetty, miltä osin yhteysviranomainen totesi arvioinnin puutteelliseksi.

Lausuntopyynnössä puhutaan laadittavasta ympäristöselvityksestä ja luontoinventoinnista, mutta linnustoa ei erikseen mainita. Pesimälinnuston osalta vaikutusarviointi perustui YVA-menettelyssä olemassa olevaan tietoon ja oli hyvin yleispiirteistä. ELY-keskus pitää sähkönsiirron pesimälinnustoinventointia edelleen tarpeellisena.

Voimajohtoreitin osuus Kapustasuo-Pyhänselkä sivuaa aluetta, jolla happamien sulfaattimaiden esiintymisen todennäköisyys on paikoin suuri. Tarvittaessa muodostuneita happamuushaittoja tulee torjua esimerkiksi erilaisilla vesiensuojelurakenteilla, pohjaveden pinnan säätelyllä, virtaamien säätelyllä, kalkkisuodinojilla, vesien kalkituksella ja kaivuumassojen käsittelyllä.

Voimajohtoreitin alkuosaan Pahkavaaran hankealueen länsipuolelle on suunnitteilla laaja Ponteman tuulivoimahanke, jonka YVA-suunnitelma on tulossa nähtäville. Yhteisvaikutusten osalta eri hankkeiden tilanne on tarpeen päivittää myös muilta osin.

Täydennysten yhteydessä on hyvä käsitellä myös lieventämistoimia sekä tiedottamista.

Maaselän ja Hepoharjun tuulivoimahankkeiden YVA-menettely

Maaselän tuulivoimahankkeen sähkönsiirto aiotaan liittää Pahkavaara-Pyhänselkä voimajohtoon. Maaselän sähkönsiirto on sisältynyt Maaselän ja Hepoharjun tuulivoimahankkeiden YVA-menettelyyn, jossa tarkasteltiin 110 ja 400 kV sähkönsiirtoa.

Yhteysviranomaisen lausunnossa arviointiselostuksesta 1.3.2017 (POPELY/1343/2015) tuotiin esille samoja puutteita kuin mitä Pahkavaaran hankkeen sähkönsiirron yhteydessä on edellä todettu. ELY-keskus huomautti puutteista edelleen Maaselän yleiskaavan luonnosvaiheen lausunnossaan. Utajärven kunnan vastineen (Utajärven kunta, Maaselän tuulivoimaosayleiskaava, valmisteluvaiheen kuuleminen. Kooste saapuneesta palautteesta ja laaditut vastineet 4.5.2020) mukaan ”lopullisesta sähkölinjareitistä laaditaan sähkömarkkinalain mukainen ympäristöselvitys, jonka laatimisessa otetaan yhteysviranomaisen lausunto huomioon”. Kuten edellä, arviointia tulee täydentää sen lisäksi, mitä lausuntopyynnössä on mainittu, myös yhteisvaikutusten, maiseman ja pesimälinnuston osalta.

Kaavalliset näkökohdat

YVA-menettelyn jälkeen tarkentuneen voimajohtoreitin sijaintiin tehtävillä osittaisilla muutoksilla ei ole vaikutusta voimassa oleviin kaavoihin tai niiden toteutumiseen. Liityntävoimajohdon rakentaminen ei edellytä alueen kaavoittamista eikä alueella sijaitse kaava-merkintöjä, jotka olisivat ristiriidassa liityntävoimajohdon rakentamisen kanssa.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Sähköisen allekirjoituksen hyväksyntä on asiakirjan lopussa. Asian on esitellyt ylitarkastaja Liisa Kantola ja ratkaissut yksikön päällikkö Eero Melantie. Asian valmisteluun on osallistunut alueidenkäytönasiantuntija Markku Siira ja ylitarkastaja, YVA-päällikkö Tuukka Pahtamaa.

Tämä asiakirja POPELY/1562/2021 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument POPELY/1562/2021 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Melantie Eero 08.06.2021 11:09

Esittelijä Kantola Liisa 08.06.2021 10:50